

Mál: Umsögn umhverfis- og skipulagssviðs um ályktunartillögu borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokks, sem lögð var fyrir borgarstjórn þann 18. nóvember sl., vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi:

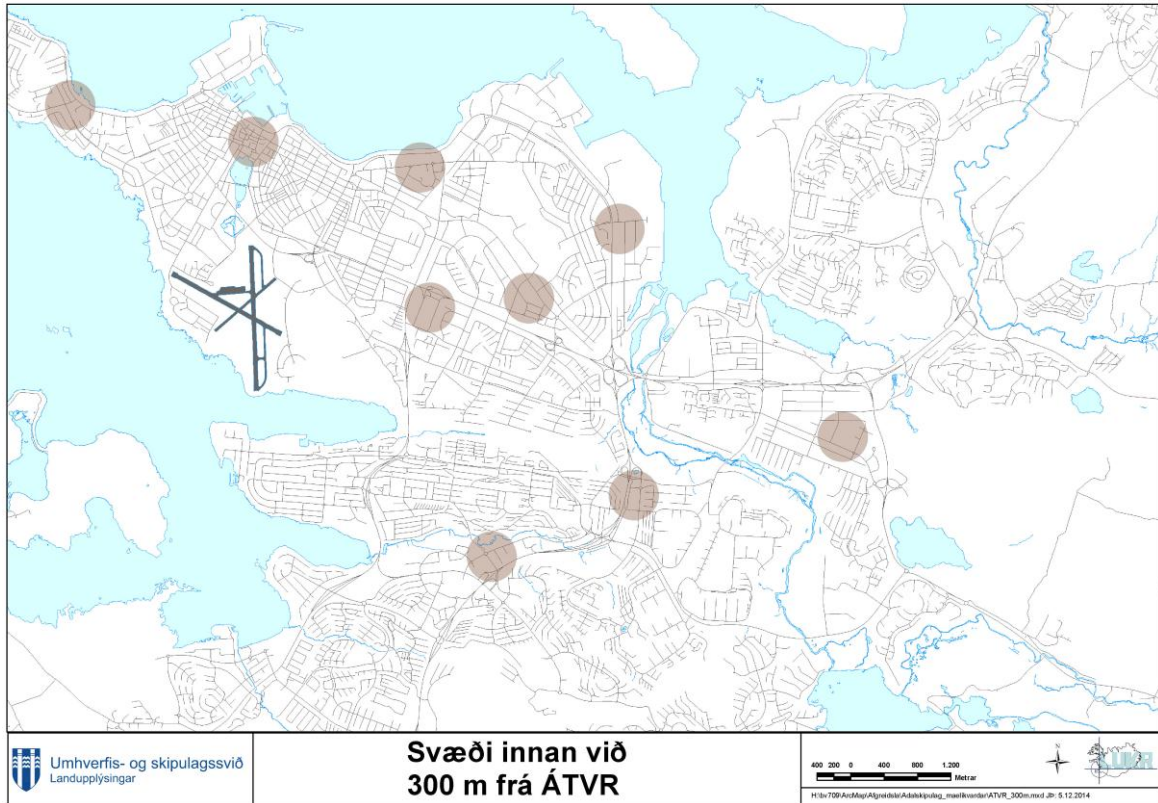
„Borgarstjórn skorar á Alþingi að samþykkja áfengisfrumvarpið svokallaða sem kveður á um að áfengi verði selt í verslunum. Slík breyting á verslun með áfengi er mikið og mikilvægt hagsmunamál fyrir borgina og borgarbúa þar sem hún mun stuðla að markmiðum nýs aðalskipulags borgarinnar um sjálfbærni hverfa svo að borgarbúar geti nálgast daglega verslun og þjónustu í nærumhverfi sínu. Áfengi er hluti af neysluvöru borgarbúa og ljóst að fáar og illa staðsettar áfengisverslanir ríkisins vinna gegn þeirri þróun. Verslun með áfengi í hverfisverslunum mun hins vegar stuðla að því markmiði aðalskipulags að umhverfi daglegar verslunar borgarbúa verði hverfisvæddara í nærumhverfi borgarbúa á sjálfbærari og samkeppnis- og umhverfisvænni hátt.“

Vísað er til erindis skrifstofu borgarstjórnar f.h. borgarráðs frá 25. nóvember sl, þar sem óskað er eftir umsögn umhverfis- og skipulagsráðs um ofangreinda ályktunartillögu borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokksins.

Eins og kemur fram í greinargerð með ályktunartillögu eru skýr markmið í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2010-2030 (AR2010-2030) um að efla verslun og þjónustu innan íbúðarhverfanna, að sem flestir geti nýtt sér daglega verslun og þjónustu fótgangandi eða hjólandi og almennt verði dregið úr vegalengdum hvort sem verið er að sækja vinnu eða þjónustu. Tilgangur slíkra markmiða er að gera hverfin sjálfbærari, ýta undir fjölbreyttara mannlífi innan þeirra, styðja við vistvænar samgöngur, létta á umferðarálagi og stuðla að bættri lýðheilsu. Þessi markmið koma einkum fram í kaflanum um *Kaupmanninn á horninu*. Þar segir m.a.: „Í hverjum borgarhluta og hverju hverfi skal vera hverfiskjarni og nærþjónustukjarni, þannig að dagleg verslun og þjónusta sé í sem mestri nálægð við íbúana og sem flestum gert kleift að versla, fótgangandi eða hjólandi, innan síns hverfis.“ (bls. 169). Þar segir einnig: „Matvöruverslanir og aðrar dagvöruverslanir¹ verði fyrst og fremst staðsettar innan skilgreindra borgarhlutakjarna, hverfiskjarna og nærþjónustukjarna. Minni dagvöruverslanir geta einnig verið heimilar við aðalgötur innan íbúðarhverfa.“ (bls. 169). Í markmiðum í kaflanum *Vistvænni samgöngur*, segir enn fremur: „Skipulag byggðar leiði til styttri vegalengda, dragi úr ferðaþörf og þörf fyrir umfangsmikil samgöngumannvirki.“

Óumdeilt er að vín og annað áfengi er neysluvarningur og innkaup á því er hluti af neyslumynstri stórs hluta borgarbúa. Bætt aðgengi að þessum neysluvarningi, í formi fjölgunar staða sem hægt er að gera innkaup á áfengi, samræmist því vel þeim markmiðum sem gerð er grein fyrir hér að ofan. Í Reykjavík eru aðeins 7 vínbúðir og eru 17.300 íbúar um hverja búð. Til samanburðar er 2.300 íbúar í baklandi vínbúðarinnar í Hveragerði. Íbúar í Reykjavík sem eru í göngufæri (400 m) við þessar 7 vínbúðir, auk búðarinnar á Eiðistorgi, eru aðeins 3.500. Vínbúðirnar eru heldur ekki markvisst staðsettar í grennd við kjarna sem þjóna ákveðnum hverfum eða borgarhlutum (sjá mynd). Til samanburðar eru yfir 50.000 Reykvíkingar í göngufæri við matvörubúð sem selur neysluvarning í öllum helstu vöruflokkum (LUKR, 1. desember 2014), sem þó getur ekki talist ásættalegt hlutfall.

¹“Dagvöruverslanir eru verslanir sem selja almennar neysluvörur til daglegra þarfa á heimilum. Hér eru matvöruverslanir skilgreindar sem verslanir sem selja neysluvörur til daglegra þarfa í öllum helstu vöruflokkum. Minni dagvöruverslanir eru bakarí, fiskbúðir, kjötbúðir og aðrar ferskvöruverslanir í völdum vöruflokkum.“

Breytt fyrirkomulag verslunar með áfengi, hvort sem það er gert með afnámi einkaleyfis ríkisins eða með breyttri stefna ÁTVR í rekstri vínbúðanna, gæti ýtt undir fjölgun verslana og markvissara staðsetningu þeirra í kjörnum hvers hverfis, þar sem hægt er að nálgast annan neysluvarning. Með þeim hætti var stutt við markið aðalskipulagsins um sjálfbæra borgarþróun.

Aðkoma sveitarfélaga að staðsetningu og fyrirkomulagi verslunar með áfengi er mikilvæg, hvort sem verslunin er á hendi ríkisins eða einkaaðila. Veiting vínveitingaleyfa til veitingastaða er á hendi sveitarfélaganna og nauðsynlegt er að setja skýra stefnu um staðsetningu þeirra í skipulagi (sbr. ákvæði AR2010-2030) og kröfur og skilyrði í málsmeðferðarreglum. Ef fyrirkomulagi verslunar með áfengi er breytt, sbr. frumvarp, er mikilvægt að mörkuð verði ákveðin stefna um þau skilyrði sem smásöluaðili þarf að uppfylla, varðandi staðsetningu, rekstrarfyrirkomulag, afgreiðslutíma ofl. Slíkar kröfur eða ákvæði mætti festa í aðalskipulagi borgarinnar og þannig hefði borgin í hendi sér að stýra, upp að vissu marki, aðgengi að áfengi útfrá sínum lýðheilsusjónarmiðum. Í frumvarpinu og greinargerð þess er gerð ágæt grein fyrir aðkomu sveitarfélaganna og mögulegri stýringu þeirra í gegnum leyfisveitingar.

Ekki er tekin afstaða til þess hér, hvort afnema eigi einkaleyfi ríkisins á sölu áfengis, en ljóst er að núverandi verslunarfyrirkomulag ÁTVR styður ekki við ofangreind markmið AR2010-2030.

Haraldur Sigurðsson